

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2017

**GESKIEDENIS V2
ADDENDUM**

Hierdie addendum bestaan uit 8 bladsye.

* J H I S T A 4 *

VRAAG 1: WAT WAS DIE IMPAK VAN DIE SWARTBEWUSSYNS-BEWEGING EN DIE SOWETO OPSTAND OP DIE ANC?

BRON 1A

Hierdie uittreksel verduidelik sommige aspekte van die leerplan van Bantoe-onderwys vir Standaard 3 tot Standaard 4.

Die medium van onderrig deur die hele kursus is moedertaal gebonde, behalwe in die geval van Engels en Afrikaans. Die volgende is die vakke en tyd wat toegeken word aan elkeen wat in hakies in minute per week aangedui word: Godsdiensoonderrig (100), Afrikaans (205), Engels (205), Rekenkunde (Wiskunde) (180), Sosiale Studies (180), Gesondheidsopvoedkunde (150), Natuurstudie (60), Sang en Speletjies (60), Naaldwerk (vir meisies), Boomplant en Grondbewaring, Handwerk, Huiswerk en Tuinmaak vir seuns en dogters (elk 120). Daar moet kennis geneem word dat uit 'n totaal van 1650 minute per week, 360 minute of bykans 'n kwart van die tyd bestee moet word aan handwerk, tuinbou of boomplanting en grondbewaring. Daarbenewens bied die Natuurstudie kursus praktiese werk in alle klasse wat "onkruidversameling" insluit ...

In die afdeling wat handel oor geskiedenis, om aan te dui wat 'n gelukkige erfenis op hom wag, word die kind deeglik geleer van al die welwillende bydraes wat die staat en die kerk tot die ontwikkeling van die Bantoe gemaak het. Daar word nie 'n woord genoem van die bydrae van Swartes tot hierdie instellings en die ontwikkeling van die land in die algemeen nie. Onder die mynbou, handel en nywerheid, sluit die Geskiedenis kursus die volgende in: "die uitwerking van mynbou, handel en nywerheid op die lewe van die Bantoe - die skepping van werksgeleenthede; nuwe beroepe en ambagte; die beweging van die mense na stede; die behoefte aan instromingsbeheer."

[Geneem uit: Bantoe-onderwys in Aksie deur Duma Nokwe, 'n Suid-Afrikaanse politieke aktivis en wetgewer, wat as die sekretaris-generaal van die African National Congress van 1958 tot 1969.]

BRON 1B

Hierdie uittreksels is geneem uit 'n onderhoud met Tebello Motapanyana; Generaal-sekretaris van SASB (SASM).

Vraag***Watter hoofgriewe het ontstaan vanuit die eerste kongres?***

Wel, hoofsaaklik was dit die probleem wat ons baie geraak het en dit is Bantoe-onderwys. Soos die kongres eintlik opgemerk het, was Bantoe-onderwys ontwerp om ons te onderwerp aan ongeskoolde arbeid regoor die ekonomie eerder as om ons op te voed. Dit was ontwerp om ons voor te berei vir die arbeidsbeleid van die regering en die regerende klas wat dit verteenwoordig het. In Januarie 1972 het die Afrikaanse Studentebeweging (ASM) hulself daartoe verbind om 'n nasionale beweging van skoolstudente tot stand te bring wat saam die Suid-Afrikaanse Studenteorganisasie (SASO), die Swartbewussynsorganisasie by swart universiteite, sou werk. As gevolg hiervan het ASM sy naam verander na die Suid-Afrikaanse Studentebeweging (SASM)...

Vraag

Ons weet dat die regering kort na 16 Junie, in 'n poging om die landwye demonstrasies te stop, die kwessie van Afrikaans teruggetrek het. Ons weet ook dat ten spyte van die terugtrekking, die studente voortgegaan het met hul militante optrede. Kan u hieroor kommentaar lewer?

Afrikaans was nie die werklike kwessie nie. Dit het die vonk verskaf wat bo-op die plofbare situasie geval het wat tussen die Swartes in geheel opgebou het. Afrikaans was toevanklik die onmiddellike probleem. Die werklike kwessies is rassisme, onderdrukking en uitbuiting.

[Geneem uit: *SECHABA*, amptelike orgaan van die ANC Suid-Afrika Volume 11 Tweede Kwartaal 1977]

BRON 1C

Dit is 'n uittreksel uit 'n onderhoud met Nkosazana-Dlamini, die Vise-president van SASO.

Waarom, na jou siening, was daar hierdie skielike mobilisering oor die onderwysprobleem in Junie, gevolg deur volgehoue heldhaftige militante aksie deur mense oral in die land? Hoe het hulle so vasbeslote gebly?

Een rede waarom dit volhou was, was dat daar eintlik reeds 'n groot aantal politieke werk vooraf gedoen was, wat die pre-voorwaardes na vore gebring het voor die opstand. Die Junie-voorvalle het iets in die mense geprikkel wat regtig bereid was om met die stryd voort te gaan. Baie van die mense wat die land verlaat het, het dit nie gedoen om vir asiel (beskerming of veiligheid) as vlugtelinge aansoek te doen nie. Hulle het die land verlaat vasbeslote om die nodige vaardighede te bekom om te veg en mense in hul stryd te help. En om te wys dat baie van werk wat gedoen is, van die ANC kom – het byna almal wat die land verlaat het, die ANC opgesoek. Hulle weet waarheen hulle moet gaan, hulle weet wie hulle die nodige vaardighede sal gee om die regime omver te werp.

[Geneem uit: *SECHABA*, amptelike orgaan van die ANC Suid-Afrika Volume 11 Tweede Kwartaal 1977]

BRON 1D

Hierdie is 'n uittreksel uit 'n toespraak deur Nelson Mandela by die 5de Steve Biko-lesing, 10 September 2004.

Vanaf Robben-eiland het ons met groot belangstelling die beweging wat deur Biko gelei en geïnspireer was, gevolg... Die dryfkrag van Swart Bewussyn was om trotsheid en eenheid tussen die massas van ons mense te bewerkstelling en vertrouwe in hul vermoë om ontslae te raak van hul onderdrukking.

Die ANC van sy kant af verwelkom Swartbewussynsbeweging as deel van die werklike magte van die rewolusie. Ons het verstaan dat dit help om organisatoriese vorm te gee aan die gewilde oplewing van al die onderdrukte groepe in ons samelewing. Bowendien alles het die bevrydingsbeweging beweer dat in die stryd- of dit nou in massa-aksie, ondergrondse organisasie, gewapende optrede of internasionale mobilisering - die mense vinnig bewustheid van hul trotse herkoms sal ontwikkel, van hulle kwaliteit vergelyke met ander, en van hul vermoë om geskiedenis te maak...

Sy rewolusie het 'n eenvoudige maar oorweldigende, kragtige dimensie gehad waarin dit afgespeel het – om die bewussyn van die mense radikaal te verander...

Die ingryping op die vlak van bewussyn – en bewussyn was 'n sleutelbegrip in sy politieke benadering en woordeskat-was die kern van Biko se strategiese briljantheid en begrip. Daardie ingryping het op 'n tyd gekom toe die politieke pols van ons mense verswak was deur verbanning, gevangenisstraf, ballingskap, moord en verdrywing / uitsetting. Onderdrukkings het die land skoon gegee van alle sigbare organisasies van die mense...

[Van: <http://www.anc.org.za/show.php?id=2875>. Toegang op 20 Februarie 2017]

VRAAG 2: HOE HET DIE VERSKILLENDE POLITIEKE PARTYE OP DIE IDEALE VAN DIE WVK GEREAGEER?**BRON 2A**

Die volgende uittreksel kom uit 'n voorwoord deur Aardbiskop Desmond Tutu wat fokus op die uitkoms van die WVK-proses.

Ons is baie dankbaar teenoor die duisende Suid-Afrikaners wat na die Kommissie gekom het om hul stories te vertel. Hulle het ons land die bewondering van die wêreld gemaak: waarheen ons ook al gaan, word Suid-Afrika se vreedsame oorgang na demokrasie, wat gekulmineer het (eindig) in die waarheids-en-versoeningsproses, met amper eerbiedige (respekvolle) toonwyse gepraat, as 'n verskynsel (gebeurtenis) wat uniek is in die annale (rekords) van die geskiedenis, een wat geprys word as 'n nuwe manier van lewe vir die mensdom. Ek betreur die feit dat tydens die skrywe van hierdie artikel ons nog so baie reparasies verskuldig is aan diegene wat as slagoffers verklaar was. Die genesing van diegene wat na ons toe gekom het, hang af van hul ontvangs van wesenlike reparasies (vergoeding) en ek sal baie diep ontsteld wees as ons land diegene teleur stel wat die grootmoedigheid en vrymoedigheid van gees gehad het om hul pyn in die openbaar te stel.

Ek doen 'n beroep op die regering dat ons hierdie plegtige verpligting en verantwoordelikheid nakom en ek wil graag waardering uitspreek dat die Minister van Finansies dit duidelik gemaak het dat hy steeds reparasies as onvoltooide sake beskou.

Dit is grootliks jammer dat die blanke gemeenskap misluk het om voordeel te trek uit die waarheids-en-versoeningsproses. Hulle is erg deur hul leierskap teleurgestel. Baie van hulle dra 'n las van skuld wat verminder sou word as hulle die geleenthede wat die Kommissie aangebied het, aktief aangegryp het; diegene wat nie bewustelik enige skuldgevoelens erken nie, is in 'n sekere mate erger daartoe as diegene wat dit doen. Afgesien van die pyn wat dit veroorsaak het aan diegene wat gely het, is die ontkenning deur soveel blanke Suid-Afrikaners dat hulle voordeel getrek het uit apartheid, 'n verlamme, selfverslane slag vir hul vermoë om die vrugte van verandering te geniet. Maar genadiglik was daar wonderlike uitsonderings.

[Uit: *Waarheids-en-versoeningskommissie van Suid-Afrika Verslag*]

BRON 2B

Hierdie bron is 'n uittreksel van 'n onderhoud wat deur Lerato Mbele gehou was met FW de Klerk, Roelf Meyer en Cyril Ramaphosa op *Interface* – SABC 3 op 30 April 2006.

FW DE KLERK: Die WVK-proses was in baie opsigte gebrekkig: talle gruweldade (moorde) van die verlede is nie behoorlik ondersoek nie. Daar was 'n oorbeklemtoning van die rol van die voormalige veiligheidsmagte; die moord op ongeveer 400 hoof IVP-leiers is nie deeglik ondersoek nie; daar was nie 'n diepgaande ontleding gedoen van wat baie as "swart-op-swart" geweld sou noem nie. Hierdie foute skep 'n wanbalans wat die geloofwaardigheid van die WVK verswak. Verder dink ek dat die WVK het misluk om 'n deeglike begrip van die kern van die verlede te kry of om voort te bou op daardie begrip. Daar is onvoltooide sake, maar ons moet nou die gees van die Grondwet uitleef. Ons moet Ubuntu hê ... in stede daarvan om wraak te soek. Ons moet mense vergoed in plaas van vergelding soek. As vervolgings voortgaan, moet almal dieselfde behandel word: daar moet vervolging wees van onbekende misdade van alle kante, nie net van die een kant nie. Ek was nog nooit tevrede met onvoorwaardelike amnestie nie, maar dit sal 'n gewelddadige, negatiewe uitwerking hê as ons nou 'n situasie kry wat as 'n heksejag geïnterpreteer kan word. Ons moet 'n balans vind. Vervolging in uitsonderlike gevalle kan geregverdig word indien dit duidelik is dat mense die waarheid van ernstige misdade weggesteek het waarvoor hulle eintlik vir amnestie moes aansoek gedoen het.

CYRIL RAMAPHOSA: FW de Klerk gebruik emosionele (sensitiewe) woorde wanneer hy die term 'heksejag' gebruik. Die term 'heksejag' was nog nooit deel van die leksikon (woordeboek) van die nuwe Suid-Afrika nie. Toe Nelson Mandela hierdie land lei tot eenheid en versoening, het hy verseker dat daar nie enige onvoorwaardelike 'heksejag' tipe proses sou wees nie. Ons is nie gewoond aan heksejagte nie; ons is egter as 'n opkomende demokrasie gewoond aan geregtigheid. As misdade in die verlede gepleeg was, deur wie ookal en daar is geen aansoek om amnestie gedoen toe die geleentheid daar was nie, moet geregtigheid seëvier.

[Van: *Waarheid en Versoening in Suid-Afrika 10 jaar deur C Villa-Vicencio & F du Toit*]

BRON 2C

Die volgende bron gee uitdrukking aan die mislukking van die WVK om die leier van die Inkhata Vryheidsparty te dagvaar en is aangepas uit “South Africa: Overcoming Apartheid Building Democracy – Truth Commission and Interpretations of Violence”.

Ten spyte van die bevindinge van die WVK dat die Inkhata Vryheidsparty (IVP) die tweede grootste oortreder van menseregteskendings in Suid-Afrika was, het die WVK misluk om die hoof van die IVP te dagvaar. Hierdie besluit is doelbewus gemaak uit vrees vir generasie geweld in die gewelddadige (onstabiele) KwaZulu-Nataalse streek. Die IVP is tot 1992 as 'n bondgenoot van die apartheidsregering beskou. Gedurende die 1980's het die Suid-Afrikaanse Weermag 'n gewapende en aanvallende paramilitêre eenheid van die IVP opgelei, bekend as die Kaprivi-groep om gemeenskappe te destabiliseer. Die strategie was daarop gemik om die ANC te verswak en om Inkhata in sy plek te bevorder. Die WVK het later die versuim om die dagvaarding uit reik beskryf as ‘... in retrospek ... waarskynlik 'n verkeerde besluit.’(wvk, 1998D:207)

[Geneem uit: www.overcomingapartheid.msu.edu]

BRON 2D

Nelson Mandela het die volgende gesê oor die rol van die ANC in die uitbreek van geweld in die 1990's

Daar is lede van die ANC wat ons mense vermoor. Ons moet die waarheid in die gesig staar. Dit is waar dat die regering betrokke is by die geweld. Dit is lede van die weermag, lede van die polisiemag en lede van die intelligensiediens wat ook agter hierdie geweld is omdat hulle die ANC wil verlam en verswak. Maar ek gaan nie die regering en Inkhata kritiseer nie. Mense wat deelneem aan hierdie geweld vir watter rede ook al -vermoor onskuldige mense net omdat ander onskuldige mense doodgemaak het-hierdie 'vryheidsvegters'-dien nie stryd om vryheid nie. Diegene van julle (ANC-lede) wat in jul midde lede van Inkhata, PAC of AZAPO het, moet nie geweld teen hulle gebruik tensy dit selfverdediging is nie.

[Uit: *Making History Grade 12, Pape et al, 1998*]

Erkennings

Bantu Education in Action by Duma Nokwe

<http://www.anc.org.za/show.php?id=2875>

<http://www.overcomingapartheid.msu.edu>

Making History Grade 12, Pape et al, 1998

SECHABA, official organ of the ANC South Africa Volume 11 Second Quarter 1977

Truth and Reconciliation Commission of South Africa Report

Truth and Reconciliation in South Africa 10 years on by C Villa-Vicencio & F du Toit

